

A Magyar Köztársaság nevében !

A Pécsi Ítéltábla a dr. Zárdai Istvánné dr. Ádám Edit ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt **kk. felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a Kaposvári 7. sz. Ügyvédi Iroda (ügyint.: dr. Fekete László ügyvéd; ügyvédi iroda címe) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása, kártérítés és egyéb iránt a Somogy Megyei Bíróság előtt 23.P.20.968/2009. ügyszám alatt folyamatban volt perében 2009. október 19-én 5. sorszám alatt kelt ítélet ellen a felperes által 6. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán a mai napon megtartott tárgyaláson meghozta az alábbi

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben, az alábbiak szerint változtatja meg:

Megállapítja, hogy az alperes kiadásában megjelenő S. Hírlap 2008. október 29-i számának első oldalán megjelentetett „Felmentették a tolvajt kordéhoz bilincselő s.-i rendőröket” című írásával megsértette a felperes személyiségi jogait. Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 300.000,- (háromszázezer) forint nem vagyoni kártérítést.

Mellőzve az elsőfokú ítélet perköltségről szóló rendelkezéseit kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 20.000,- (húszezer) forint elsőfokú és 10.000,- (tízezer) forint másodfokú részperköltséget, továbbá a Magyar Állam javára - az illetékes adóhatóság felhívásában írt módon és időben - 24.000 - 24.000,- (huszonnégyezer-huszonnégyezer) forint feljegyzett első- és másodfokú részilletéket.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében azt kérte a bíróságtól, állapítsa meg, hogy az alperes által kiadott S. Hírlap 2008. október 29-i számának első oldalán megjelentetett

„Felmentették a tolvajt kordéhoz bilincselő s.-i rendőröket” című írásával megsértette a felperes emberi méltóságához fűződő személyiségi jogát, kérte az alperest eltiltani a további jogsértéstől, továbbá elégtételadásra és 300.000,- forint nem vagyoni kártérítésre kérte az alperest kötelezni.

Az alperes arra hivatkozott, hogy a cikkben nem szerepel a felperes neve, az nem is jelöl meg konkrét személyt, a közlés tartalma általános, egy adott személyhez nem kapcsolható, csak azok által, akiknek tudomásuk volt az eseményről. Mivel a felperes ellen rablás büntetnének alapos gyanúja miatt indult büntetőeljárás, a „tolvaj” szó használata jogi relevanciával nem bír.

Az elsőfokú bíróság a keresetet jogalap hiányában elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 18.000,- forint perköltséget, és megállapította, hogy az előlegezett illeték a Magyar Állam terhén marad.

Ítéletét az elsőfokú bíróság azzal indokolta, hogy a perbeli sajtóközleményben a felperest név szerint nincsen említve, olyan egyéb személyes adata sem szerepel a cikkben, amely alapján határozottan azonosítható volna, továbbá a tudósítás nem a felperesről, hanem egy büntetőeljárásról szól, amelynek vádlottja az a két rendőr volt, aki a felperessel szemben az intézkedést fogatosította. A cikkben csupán annyi szerepel, hogy „tavaly októberben egy rablással gyanúsított férfit a kézikocsijához bilincseltek, és úgy kísérték be a rendőrkapitányságra”; ezen kívül a cikk címében a „tolvaj” szó szerepel. Az előbbi állítás ugyanakkor a felperesre vonatkozóan tényyszerű, a tudósítás azonban helytelenül jelölte meg a gyanúsításban szereplő bűncselekményt, az ugyanis nem rablás, hanem önbíráskodás volt, így a „tolvaj” szó használata is pontatlan. Tekintettel arra, hogy az önbíráskodás hasonlóan súlyos bűncselekmény, mint a rablás, a cikk címében ugyanakkor nem a „rabló”, hanem a kevésbé súlyos bűncselekményre utaló „tolvaj” szó szerepel, a pontatlanság a felperes személyiségének megítélése szempontjából közömbös. Utalt még arra, hogy a közleményt a maga egészében kell értelmezni, abból pedig kifejezetten kiderül, hogy a tudósítás tárgyát képező büntetőeljárásnak nem a felperes volt a terheltje, illetve hogy a büntetőeljárás alapját képező intézkedés időpontjában a felperest valóban bűncselekmény elkövetésével gyanúsították, s emiatt került sor egyáltalán a kényszerintézkedésre. A cikk egészéből tehát nem lehet a felperes személyéhez fűződő jogát sértő tartalomra következtetni. Hivatkozott még arra az elsőfokú ítélet, hogy a felperes emberi méltóságának megsértése miatt indította a pert, arra azonban az alapjog jellege folytán a közlemény nem, legfeljebb a kényszerintézkedés lehetett volna alkalmas.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett, és az elsőfokú bíróság ítéletének a kereseti kérelme szerinti megváltoztatását kérte a másodfokú bíróságtól. Fellebbezése alátámasztásául arra hivatkozott, hogy az ítélet tényállását az elsőfokú bíróság iratellenesen állapította meg, és abból helytelen jogkövetkeztetéseket vont le. Álláspontja szerint így iratellenes az a megállapítás, hogy önbíráskodás alapos gyanúja miatt fogatosítottak volna vele szemben a büntetőeljárásban végül felmentett rendőrök intézkedést, mivel a részükről a gyanú közlésére,

megállapítására nem került sor. Kirívóan iratellenesen állapította meg továbbá az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli cikk nem a felperesről szól, azaz hogy a felperesről nem szól. Utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság saját védekezésén túl mentette az alperest, amikor az egyes hivatkozott bűncselekmények súlyát hasonlította össze. Ennek az okfejtésnek a helyessége arra vezetne, hogy következmény nélkül lehet bűncselekmény elkövetését bárkiről alaptalanul állítani a sajtóban. Etikailag értelmezhetetlennek tartotta továbbá azt az indokolást, hogy közömbös a felperes személyiségének megítélése szempontjából az, hogy az alperes róla mint önbíráskodás, rablás vagy lopás elkövetőjeként tesz tényként közzé hírt, amikor egyik pontban sem állapította meg büntetőjogi felelősségét a bíróság. Nem lehet továbbá önmagában az alperes javára értékelni azt a körülményt, hogy nem állította róla valótlanul a jogerős elítélését. Nem szerepel a cikkben, hogy az intézkedés időpontjában a felperes csak gyanúsított volt. Nem derül ki a cikkből az sem, hogy nem alapos gyanú alapján intézkedtek vele szemben a rendőrök, ennek pedig komoly jelentősége van. Utalt a töretlen bírói gyakorlatra, mely szerint a személyiségi jog megsértése akkor is megállapítható, ha név szerint ugyan nem jelölték meg, azonban személye más módon felismerhető. Kérte annak megállapítását, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz fűződő alapjogát. Az alperes magatartása tehát olyan objektíve valótlan tényállítás volt, amelyből a felperest sérelem érte, ezért fenntartotta a kártérítésre vonatkozó igényét is. Hivatkozott végül arra, hogy az alperesi magatartás szándékos vagy gondatlan volta nem bír befolyással a következményekre.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének, mint ténybeli és jogi indokait tekintve is helyes határozatnak a helybenhagyását kérte a másodfokú bíróságtól. Fellebbezési ellenkérelmében fenntartotta az elsőfokú eljárásban előterjesztett ellenkérelemben foglalt ténybeli és jogi indokokat. A fellebbezés részben *alapos*.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás az iratok alapján a következők szerint - az alábbi két vonatkozásban - kiegészítésre és pontosításra szorul.

Egyfelől a K. Nyomozó Ügyészség előtt folyamatban volt büntetőeljárási iratok 24, 34, 44. és 49. oldalán található rendőri jelentés, valamint a gyanúsított kihallgatási jegyzőkönyv alapján megállapítható, hogy a felperessel szemben történt rendőri kényszerintézkedés alkalmazására 2007. október 28-án szándékos bűncselekmény elkövetésén való tetten érést követő elfogás során került sor. A 2007. november 1-jén kelt jelentés állapítja meg elsőként, hogy a felperesi terhelttel szemben az intézkedés alkalmazására rablás büntettének megalapozott gyanúja miatt történt.

A felperesi terhelttel szemben folytatott nyomozás során a gyanúsítás az időközben beszerzett bizonyítékok következtében önbíráskodásra módosult, majd az ezzel kapcsolatban folytatott büntetőeljárást - nyomozást - szüntette meg a K. Városi Ügyészség. Az elsőfokú bíróság ítéletének tényállásában nem helyesen szerepel a

megszüntetés oka: a 11. számú határozat rendelkező része bűncselekmény hiányára, az indokolás már ugyanakkor bizonyítottság hiányára hivatkozik.

Másfelől megállapítható, hogy a felperessel szemben alkalmazott rendőri kényszerintézkedés híre az intézkedés szokatlan, egyedi jellege folytán a helyi és megyei média fokozott érdeklődése következtében viszonylag közismertté vált. Ebből pedig az következett, hogy az alperesi lap perrel érintett hírközlése - amely lényegét tekintve nem a felperessel szemben alkalmazott kényszerintézkedésről, hanem az intézkedést alkalmazott rendőrök büntetőperéről szólt - a felperes személyére vonatkozólag felismerhető utalást jelentett.

Az elsőként említett körülményekből továbbá az következik, hogy egyrészt az alperesi sajtóközlemény részben helyesen hivatkozott arra, hogy a kényszerintézkedés alkalmazására rablás büntettének megalapozott gyanúja okán - valójában az intézkedés pillanatában ez a minősítés még nem volt megállapítható - került sor, másrészt azonban a címben megjelölt „tolvaj” kifejezés alkalmazása olyan tényállítás, amely az olvasóban azt a képzetet kelti, hogy a felperest a bíróság bűncselekményben bűnösnek kimondva elítélte. Ez ugyanakkor tényszerűen valótlan, hiszen az ügyben még vádemelésre sem került sor.

Nem az tehát a per eldöntése szempontjából lényeges körülmény, hogy a rablás gyanúja miatt indított büntetőeljárás - nyomozás - tekintetében a közleménynek a cselekményt érintő minősítése szakszerűtlen, hiszen maga a nyomozati eljárás is utóbb önbíráskodásra módosította a gyanút, hanem az, hogy jogerősen lezárt büntetőeljárásban megállapított, a felperes által elkövetett büntettre - egyébként lopásra - utal, ami valótlan. A közleménynek az a fordulata, mely szerint „egy rablással gyanúsított férfit a kézikocsijához bilincseltek” tehát tényszerű, hiszen a kényszerintézkedés alkalmazásakor, illetőleg közvetlenül azután a gyanú e bűncselekményre vonatkozott. A cím közzététele azonban a következők szerint megalapozza az alperes felelősségét, és az annak folytán alkalmazandó alábbi jogkövetkezményeket.

A sajtóval szemben - alkotmányos alapelveken nyugvó és alapvető törvények által is védett érdekekben megfogalmazott - elvárás, hogy hiteles és pontos tájékoztatást adjon azokról az eseményekről, amelyekről tudósít. A felperes által kifogásolt cikk ugyan nem a bilincselés módjáról tudósított, hanem az ilyen módon intézkedett rendőrökkel szembeni büntetőeljárásról, ez azonban az ügy megítélése szempontjából nem lényeges. A sajtócikk címe ugyanis a fentiek szerint tényszerűen nem felelt meg a valóságnak.

Egyfelől tehát az alperesi napilap a tudósítása során súlyosan gondatlanul járt el. A büntetőeljárás megszüntetése és a cikk megjelenése között ugyanis majdnem öt hónap - 2007. június 3. és 2007. október 29. - telt el, másfelől megállapítható az is, hogy a felperessel kapcsolatos címbeli tényállítás - „tolvaj” - egyrészt objektíve sértő, másrészt ténybelileg alaptalan minősítést jelent. Annak megítélése nem tartozik a másodfokú bíróságra - és természetesen a sajtóra sem -, hogy a címbeli

minősítés szubjektív, tehát a felperes egyéni életvitelére tekintettel milyen fokban tekinthető sértőnek.

Az ügy helyes megítélése szempontjából annyiban ugyanakkor a bűncselekmény pontatlan megnevezése sem közömbös, hogy a kényszerintézkedés alkalmazásakor fennálló gyanúra vonatkozólag tett, tényszerűen helyes megállapítás mellett a további lényeges információk - azaz a gyanú módosítása önbíráskodásra - tényszerű közlése elmaradt, és így az olvasóban az a meggyőződés alakulhatott ki, hogy a felperesre nézve a címben tett megállapítás megalapozott volt. A széles közvélemény előtt nem tekinthető közismereti kérdésnek, hogy a „tolvaj” és a „rablás gyanúja” fogalmak valójában nem esnek egybe.

A Ptk. 75. §-ának (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak. A 78. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is, melynek a (2) bekezdés szerinti sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel. A 79. § (1) bekezdése alapján, ha valakiről napilap valótlan tényt közöl vagy híresztel, illetőleg való tényeket hamis színben tüntet fel - a törvényben biztosított egyéb igényeken kívül - követelheti olyan közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlemény mely tényállítása valótlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben, illetőleg melyek a való tények (helyreigazítás). A 84. § (1) bekezdésének a)-c) pontjai és e) pontja szerint akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest a következő polgári jogi igényeket támaszthatja: követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását, a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől, továbbá követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozzon vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak, végül kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

A kiegészített és pontosított tényállás alapján megállapítható, hogy az alperes megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát: egyrészt a perbeli közlemény címében szereplő „tolvaj” szó használatával, másrészt annak közlése elmulasztásával, hogy a felperes elleni gyanúsítás a nyomozás során önbíráskodásra módosult, majd harmadrészt annak közlése elmulasztásával, hogy a felperessel szemben folytatott büntetőeljárás, pontosabban nyomozás bűncselekmény - illetve bizonyíték - hiányában megszüntetésre került.

Ezek alapján a jogsértés szankcióinak igénybevételére volt a felperesnek lehetősége. Ezek közül a kereseti kérelemben, majd az ítélet elleni fellebbezésben azt kérte a felperes, állapítsa meg a bíróság, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltóságához fűződő személyiségi jogát, tiltsa el az alperest a további jogsértéstől, továbbá adjon elégtételt és fizessen meg 300.000,- forint nem vagyoni

kártérítést. A másodfokú bíróság az alábbiak szerint ezek közül a következőket találta megalapozottnak.

A másodfokú bíróság a Pp. 3. § (2) bekezdése alapján nem volt kötve a felperes által megjelölt jogcímhez, az emberi méltóság tiszteletben tartásához fűződő személyiségi jog megsértését az alperesi magatartás - az elsőfokú bíróság ítéletében helyesen írtak szerint - nem alapozza meg.

Ezért a másodfokú bíróság a jóhírnév sérelmét vizsgálta, melyhez fűződő személyiségi jog megsértését a fentiek szerint megállapíthatónak találta. E körben a másodfokú bíróság figyelemmel volt arra - a felperes által helyesen felhívott - bírói gyakorlatra is, mely szerint személyiségi jogainak védelme iránti igényt az is előterjeszthet, akit a sajtóközleményben név szerint nem jelöltek meg, de személye a sajtóközlemény tartalmából valamilyen módon felismerhető (ld. BH1998.330). Önmagában annak nincs jelentősége, hogy mekkora személyi körben vagy a felperessel milyen kapcsolatban lévő személyi körben terjedt el a valótlan és sértő tényállítás.

A jóhírnév megsértése - eltérő rendelkezés hiányában - a jogsértő magatartásának felróhatóságától, a jogsértő jó- vagy rosszhiszeműségtől függetlenül megállapítható. A jóhírnévhez fűződő jog akkor sérül különösen, ha valaki valamilyen személyt érintő közlést tesz, amely tényállítást fejez ki, amennyiben az objektíve valótlan és ezáltal alkalmas az érintett értékelésének hátrányos befolyásolására.

Az érintett értékelése hátrányos befolyásolása önmagában elegendő a jóhírnév sérelmének kimondásához. Nincs tehát szükség például arra, hogy a hátrányos eredmény bekövetkezzék. Nincs jelentősége annak sem, hogy a közlés az egyén hírnevének milyen súlyú lerombolására volt alkalmas. A hírnévrontás mástól szerzett ismeretek továbbadásával is megvalósulhat. A híresztelés megállapításának nem feltétele, hogy az értesülés széleskörű terjesztésére kerüljön sor, mint ahogy az ismételt vagy folyamatos továbbadás sem. Mindezek alapján a jogsértés bekövetkezését a másodfokú bíróság a rendelkező részben foglaltak szerint megállapította.

A jogsértés két további, objektív szankciója - az eltiltás és az elégtétel - tekintetében a másodfokú bíróság a keresetet alaptalannak találta. A perbeli esetben a hírnevsértés egy egyszeri, múltbeli cselekmény útján valósult meg, így fel sem merülhet annak lehetősége, hogy ugyanebben a tárgyi körben ismételten jogsértő magatartást tanúsítson az alperes. Ilyen veszély híján pedig a bíróságnak nincs törvényes lehetősége a Ptk. 84. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti következmény alkalmazására.

A felperes kérte továbbá, hogy az alperest kötelezze a bíróság a kereset szerinti tartalmú bocsánatkérő levél formájában elégtételadásra. Ezt a másodfokú bíróság azért tartotta alaptalannak, mert a nagy nyilvánosság előtt bekövetkezett hírnevsértés orvoslására alkalmatlan a felpereshez személy szerint írt - egyébként e formában a levéltitok védelme alá tartozó - magánlevél.

A Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja szerint, akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint. A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A 355. § (1), (2) és (4) bekezdései szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni; a kárt pénzben kell megtéríteni; kártérítés címén a károkozó körülmény folytán azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A másodfokú bíróság a kártérítési felelősség megállapítása körében tehát vizsgálnia kellett a kár bekövetkezését, az alperes magatartásának azzal okozati összefüggésben állását, illetve az alperesi magatartás felróhatóságát. A fentiek szerint megállapítható, hogy az alperes a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi joga megsértésével a felperesnek kárt okozott. A másodfokú bíróság mérlegelési hatáskörében nem találta eltúlzottnak a kereseti kérelemben megjelölt nem vagyoni kár mértékét, azt alkalmasnak látta a teljes kárpótlásra, vagyis a felperesi károsultat ért hátrány kiküszöböléséhez szükséges és egyben elégséges mértékűnek találta a követelt 300.000,- forint kártérítést. Az alperesi kiadó, mint károkozó magatartása a sajtóról szóló 1986. évi II. törvény 11. § (1) bekezdésének c) pontjába ütközően felróható volt, melyért a perbeli esetben a törvény 18. § (1) és a 19. § (1) bekezdése alapján felelősséggel a polgári jog általános szabályai szerint tartozik.

A másodfokú bíróság mindezekre tekintettel a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta, egyebekben pedig, vagyis az elégtételadásra és az eltiltásra vonatkozó kereseti kérelmet elutasító rendelkezése tekintetében helybenhagyta.

Tekintettel arra, hogy a megváltoztató rendelkezés folytán a pernyertességi arány is megváltozott, a másodfokú bíróságnak le kellett vonnia ennek a Pp. 78. § (1) és 81. § (1) bekezdése szerinti következményeit azzal, hogy a 60%-ban pernyertes, személyes költségmentességben részesített felperes a Pp. 84. § (1) bekezdésének a) pontja alapján a reá eső, feljegyzett elsőfokú és fellebbezési eljárási részilleték megfizetésére nem kötelezhető, ezért azok a 6/1986. (VI. 26.) IM sz. rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján a Magyar Állam terhén maradnak.

A 60%-ban pervesztes alperes az Itv. 39. § (1) bekezdése, illetve a (2) bekezdés b) pontjának I. fordulata és c) pontja, továbbá 40. §-ának (1) bekezdése alapján tartozik megfizetni a Magyar Államnak a feljegyzett eljárási illetékek reá eső részét, amelynek a rendelkező részben foglaltak szerinti mértékét a másodfokú bíróság az Itv. 42. § (1) bekezdésének a) pontja és 46. §-ának (1) bekezdése alapján határozott meg. Az ügyvédi munkadíjban álló perköltség mértékéről a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM sz. rendelet 3. § (1) bekezdése és a 3. § (2) bekezdésének a) pontja, valamint a (5) bekezdése alapján határozott.

P é c s , 2010. június 8.

Dr. Juhász László s.k. a tanács elnöke, Dr. Fekete Bálint s.k. előadó bíró, Dr. Hrubí Adrienn s.k. bíró